

JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING IJTIMOIIY VA HUQUQIY ZARURIYATI

Azimov Umid Gafurovich

**Milliy gvardiya Kashkadare viloyati buyicha boshkarmasi boshligi
polkovnik**

Annotatsiya:

Mazkur maqolada jamoat xavfsizligini ta'minlashning ahamiyati va o'ri, uning o'ziga xosligi va dolzarbligi, O'zbekistonda mazkur sohada amalga oshirilayotgan islohotlar hamda xorij tajribalarining o'rganilishi, shuningdek, ularning amaldagi natijalari, jamoat tartibini saqlash vakolati berilgan huquqni muhofaza qiluvchi organlar, ularga amaldagi Konstitutsiya, qonun va qonun osti hujjatlari normalariga muvofiqligi ilmiy asoslangan holda tahlil etilgan va jamoat xavfsizligini ta'minlashda e'tibor berilishi lozim bo'lgan vazifalar haqida asosli takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: jamoat tartibi, jamoat xavfsizligi, kriminogen, "xavfsiz shahar", "xavfsiz hudud", konstitutsiya, jamiyat, davlat, statistika, tartibsizlik, ijtimoiy, mintaqa, xorijiy davlatlar tajribasi.

Hozirda jahon mamlakatlarida taraqqiyot rivojining eng ilg'or davrida jamoat xavfsizligiga bo'lgan ehtiyoj shu qadar hayotiy ahamiyat kasb etmoqdaki, jamoat xavfsizligini ta'minlashning ijtimoiy zaruriyati nechog'lik muhim ekanligini mintaqaviy va xalqaro maydonda sodir bo'layotgan hodisalardan guvoh bo'lmoqdamiz. Jamoat xavfsizligini ta'minlashning ijtimoiy va huquqiy zaruriyatlari haqida gapirar ekanmiz avvalambor "Jamoat" nima? – degan sav olga to'g'ri javobni izlash o'rinlidir. Ko'pchilik bugungi kunda jamoatni bino sifatida tushunmoqda.

Jamoat so'zi, yunon ekklesiya so'zidan kelib chiqib, "yig'ilish" yoki "qabul qilingan" degan ma'nolarni anglatadi. "jamoat so'zining ildiz ma'nosi bino emas, balki odamlar. Ushbu fikrdan kelib chiqqan holda "jamoat xavfsizligi" – deganda ko'pchilik odamlarning xavfsizligi tushuniladi. Jamoat xavfsizligini ta'minlash hozirgi global zamonda dolzarb masalalardan biriga aylanmoqda. Chunki barcha sohalarning rivojlanishida asosiy faktor sifatida odamlar tushuniladi. Odamlar birlashmasi esa jamiyatni tashkil etadi. Demak barcha sohadagi rivojlanishlar jamiyat bilan uzviy bog'liqdir. Hozirgi taraqqiy etayotgan O'zbekistonimizning rivojlanishida jamiyatimizning o'ri beqiyosligi hech kimga sir emas. Shuning uchun ham jamoat tartibining ijtimoiy va huquqiy ta'minlanishining zaruriyati ham hozirgi kunda alohida ahamiyatlidir. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar

doirasida aholining tinch va osoyishta hayotini ta'minlash hamda jamiyatimizda qonunga itoatkorlik va jamoat xavfsizligi madaniyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shu maqsadda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 27-sonli Prezident Farmonini alohida ta'kidlashimiz joiz Farmonda "Jamoat xavfsizligi", "jamoat xavfsizligini ta'minlash" tushunchalariga ta'riflar berilgan bo'lib unda jamoat xavfsizligi — jamiyatning qonunga xilof tajovuzlar, ijtimoiy va millatlararo nizolar, favqulodda vaziyatlar va boshqa tahdidlardan himoyalanganlik holati bo'lib, u jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi hamda insonning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ro'yobga chiqarilishini ta'minlaydi.

Jamoat tartibini saqlashning ijtimoiy zarurligini ko'rsatish uchun misol qiladigan bo'lsak O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi[2]ning Iqtisodiy va ijtimoiy huquqlari haqidagi IX bobining 38-42 moddalarida ijtimoiy sohada huquqlari keltirib o'tilgan bo'lib ya'ni yollanib ishlayotgan barcha fuqarolar dam olish huquqiga egaligi, har kim qariganda, mehnat layoqatini yo'qotganda, shuningdek boquvchisidan mahrum bo'lganda va qonunda nazarda tutilgan boshqa hollarda ijtimoiy ta'minot olish huquqiga ega ekanligi, har bir inson malakali tibbiy xizmatdan foydalanish huquqiga egaligi, har kimga ilmiy va texnikaviy ijod erkinligi, madaniy yutuqlardan foydalanish huquqi kafolatlanishini nazarda tutadi. Davlat jamiyatning madaniy, ilmiy va texnikaviy rivojlanishiga g'amxo'rlik qiladi. Ushbu qonunlarning amalda rioya etishi jamoat xavfsizligi bilan uzviy bog'liqdir. Masalan davlatda jamoat xavfsizligi buzilgan hollarda ommaviy tartibsizliklar ro'y berayotgan vaqtda, davlat organlari va boshqa tashkilotlar ham konstitutsiyada keltirilgan ushbu huquqlarni to'laqonli ta'minlay olmaydi. Bu esa jamiyatda ijtimoiy sohada parokandalikka olib keladi. Shu sababli jamoat tartibini va xavfsizligini saqlash maqsadida barcha rivojlangan mamlakatlar tajribasiga tayangan holda alohida qo'shin turi tashkil etilgan. Rossiya Federatsiyasi o'z gvardiyasiga, Xitoy Xalq Respublikasi o'zining Qurollangan Politsiyasiga, Turkiya Respublikasi o'z Jandarmeriyasiga ega. Ular o'z davlatida jamoat xavfsizligini ta'minlash uchun turli xil chora tadbirlar ko'rishadi, tajriba to'plashadi. Bizning mamlakatimizda esa Jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasida Milliy gvardiya harbiy xizmatchilari (xodimlari) va Ichki ishlar vazirligi salmoqli ishlarni amalga oshirib kelmoqdalar.

Mamlakatimizda jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlash borasidagi ishlarning huquqiy poydevori bo'lib xizmat qilmoqda va qabul qilinayotgan qonun hujjatlariga ko'ra, ichki ishlar organlarining Milliy gvardiya bo'linmalari bilan jamoat xavfsizligini

ta'minlashdagi hamkorligini takomillashtirish masalalari davlat siyosati darajasida isloh qilindi.

Milliy gvardiya hozirgi kunda jamoat xavfsizligini taminlash maqsadida “xavfsiz shahar”, “obod va xavfsiz mahalla” va “xavfsiz hudud” kabi ustuvor loyihalar ijrosiga katta e'tibor qaratilmoqda. Ushbu loyihalar ijrosini ta'minlash uchun davr talabidan kelib chiqqan holda jamoat vakillari bilan hatto individual suhbatlar ham tashkil etilmoqda. Bu esa jamoat xavfsizligini ta'minlanishi yo'lida sezilarli natijalar ko'rsatishidan umidvormiz. Zero, “Xavfsiz shahar”, “Xavfsiz hudud” loyihalarida belgilangan vazifalarni samarali va to'liq amalga oshirish, ichki ishlar organlari va milliy gvardiya faoliyatida eng ustuvor yo'nalishlardan biri etib belgilandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 01.12.2021-y., 06/21/27/1116-son).
2. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi 2021 yil.
3. Жаглин А.В. Общественная безопасность как социальное явление и элемент системы национальной безопасности // Вестник Воронежского института МВД России. Воронеж, 2007. №1-С.33.
4. Sh.M.Mirziyoyevning Xavfsizlik kengashining kengaytirilgan tarkibidagi majlisidagi nutqi.

